HAZRETİ MÂRİYE

Peygamber efendimizin câriyesi iken îmân eden kadın Sahâbî. Mâriye (radıyallahü anha), Mısır-İskenderiye'nin hükümdârı Mukavkıs'tan hediye olarak gönderildiği için, nesebi (silsilesi) ve doğum târihi kesin olarak bilinmemektedir. Hazreti Ömer'in halifeliğinin son yıllarında 16 (m. 629) Medine'de vefât etti. Bakî' Kabristanlığına defn edildi.

Peygamberimiz (aleyhisselâm) Mekke'deki Kureyş müşrikleriyle Hudeybiye'de on yıl çarpışmamak üzere barış anlaşması imzaladı. Bundan sonra en yakından en uzağa kadar olan komşu hükümdâr ve kabile başkanlarına; İslâmiyeti duyurmak ve tebliğ etmek üzere elçilerle mektûblar gönderdi. Bu mektûb ve elçilerden birisi de Mısır Mukavkıs'ı ismi ile adlandırılan Bizans'ın İskenderiye vâlisine yazılmıştı. Elçi olarak da Sahâbîden Hâtıb bin Ebî Beltea (radıyallahü anh) gönderilmişti.

Peygamber efendimiz, İslâmiyete davet etmek için hükümdârlara ve vâlilere mektûblar yazıp hazırladı. Daha sonra Eshâb-ı kiramı (r.anhüm) toplayarak:

"Ey müslümanlar! Ey bütün ecr ve sevâbların karşılığını Allahü teâlâdan bekliyenler; Şu mektûbu sevâbı Allahü teâlâdan ödenmek üzere; Mısır Mukavkısı, İskenderiye vâlisine hanginiz götürür?" diye Sahâbîlere sorunca; Orada bulunan Hatîb bin Ebî Beltea; imânının verdiği heyacanla hemen

ayağa kalktı ve Peygamberimize (aleyhisselâm) "Ben götürürüm!" dedi.

Peygamber efendimiz Hatîb bin Ebî Beltea'nın (radıyallahü anh) bu davranış ve cevabına çok sevinerek! "Ey Hatîb! Senin kabûl ettiğin bu vazîfeni, Allahü teâlâ, hakkında hayırlı ve mübârek kılsın" diyerek duâ buyurdu.

Hatîb bin Beltea (radıyallahü anh) bu duâyı aldıktan sonra mektûbu Peygamberimizden (aleyhisselâm) aldı. Veda ederek evine gitti. Ailesi ile de vedalaşarak yola çıktı, önce Mısır'a uğradı. Orada Mukavkıs'ı bulamayınca, İskenderiye'ye geçti. Peygamberimiz'in, (aleyhisselâm) mektûbunu buradaki sarayda bulunan Mukavkıs'a takdim etti. Mukavkıs, Peygamberimizin (aleyhisselâm) mektûbunu saygı ile açtırdı ve okuttu. Mektûpda şöyle buyuruyordu:

Bismillahirrahmânirrahîm.

Allahü teâlânın kulu ve Resûlü Muhammed'den (aleyhisselâm) Mısır ve İskenderiye Meliki Mukavkıs'a!

Hidayete kavuşan ve huzûru, doğru yolu görüp tutanlara selâm olsun! Şimdi ben, seni yüce İslâm Dînine, müslüman olmaya davet ediyorum! Müslüman ol, kurtuluşu bul da Allahü teâlâ, sana ahirette sevâb ve mükafatını iki kat versin! Şayet, sen bu davetimi kabûl etmez, ondan uzak durursan, bütün Kıbtîlerin günahı senin boynuna olsun!...diye devam eden Peygamberimizin (aleyhisselâm) mektûbu; Kur'ân-ı kerîmin Âl-i İmrân sûresinin altmışdördüncü (64) âyet-i kerîmesi ile son buluyordu:

(Resûlüm), de ki; "Ey kitab ehli (olan Hıristiyan ve Yahudiler)! Bizimle sizin aranızda müsavî (eşid ve ortak) bir kelimeye gelin şöyle ki: Allahü teâlâdan başkanına tapmıyalım, O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım, Allahü teâlâyı bırakıp da birbirimizi Rab'lar edinmiyelim" Eğer kitap ehli bu kelimeden yüz çevirirlerse, (o halde) şöyle deyin: "Şahid olun, biz gerçek müslümanlarız."

Mukavkıs, Peygamberimizin (aleyhisselâm) okunan bu mektûbundan sonra O'nun elçisi Hatîb bin Ebî Beltea'ya (radıyallahü anh): "Hayırlı olsun, "seni kutlarım" diyerek yanına çağırdı. "Benim anlamak ve sormak istediğim bazı konular var ne dersiniz?" deyince:

Hatîb bin Ebî Beltea (radıyallahü anh) "Buyurunuz konuşalım" dedi.

Mukavkıs, "Senin bana mektûbunu getirdiğin efendin Peygamber değil mi?" Hatîb bin Ebî Beltea (radıyallahü anh): "Evet, O, Allahü teâlânın kulu ve Resûlüdür" dedi. Mukavkıs, bu cevâbı alınca; "Peki O, öyle bir Peygamberse, kendi doğup büyüdüğü öz yurdundan çıkarılıp, başka bir yurda sığınma zorunda bırakılan kavmine niçin bedduâ da bulunmadı?" diye sorunca Hatîb (radıyallahü anh) O'na Şu şekilde cevap verdi: "Sen Îsâ'nın (aleyhisselâm) Allahü teâlânın Resûlü olduğuna inanırsın değil mi? İsa (aleyhisselâm) Allahü teâlânın Peygamberi olduğuna göre, Onun da kavmi, kendisini yakalayıp çarmıha asmak istedikleri zaman, Allahü teâlâ, O'nu bulunduğu dünyâ üzerinden gök yüzüne yükselteceğine, İsa (aleyhisselâm) kavminin yok olması için Allahü teâlâya bedduâ etse olmaz mıydı?" deyince:

Mukavkıs, söyliyecek söz bulamadı. Bir müddet sustu... Daha sonra Peygamberimizin (aleyhisselâm) elçisi; Hatîb bin Ebî Beltea'ya şöyle dedi, "Çok güzel konuştun, sen işi ve emirleri hikmetli ve yanlışsız olansın, yerli yerince konuşuyorsun. Çünkü sen böyle vasıfları taşıyan birinin yanından geliyorsun!" dedi: Hatîb bin Ebî Beltea (radıyallahü anh) ile Mukavkıs'ın arasında geçen bu güzel konuşmadan sonra Mukavkıs; Peygamberimizin (aleyhisselâm) mektûbunu alıp, fildişinden güzel bir kutu içine kendi eli ile koydu ve ağzını mühürleterek özel hizmetçisine koruması için teslim etti. Fakat Mukavkıs müslüman olmadı.

Hatîb bin Ebî Beltea (radıyallahü anh), Mukavkıs'ın Peygamberimize gönderdiği mektûb, Mâriye ve Sirîn isminde iki câriye, elbise yapımında kullanılacak bir miktar Mısır kumaşı, düldül isminde bir katır v.s. gibi hediyelerle Medine'ye döndü. Hediyeler; Peygamberimiz (aleyhisselâm) tarafından kabûl edildi. Peygamberimiz (aleyhisselâm) bizzat Mukavkıs'tan gelen mektûbu kendisi açtı ve okuttuktan sonra: "Kötü ve akılsız adam! Saltanatından vazgeçemedi. Koruduğu malı ve saltanatının hiçbirisi kendisinde kalmayacak" buyurdu.

Peygamberimize (aleyhisselâm) Mukavkıs tarafından hediye olarak gönderilen Câriyelerden Mâriye (radıyallahü anha) Peygamberimizle (aleyhisselâm) konuştuktan sonra; onun sohbetine, güzel konuşmasına, alçak gönüllülüğüne, hayran kalıp hemen müslüman oldu. Peygamberimiz (aleyhisselâm) ise O'nun bu davranışından ve îmân ederek müslüman oluşundan çok memnun oldu. Mâriye'yi (radıyallahü anha) kendisine nikâhlıyarak diğer hanımları arasına kattı.

Peygamber efendimiz evlenmelerinin hepsini Âişe'yi (radıyallahü anha) Allahü teâlânın emri ile nikahladıktan sonra yaptı. Bunlar dîni, siyasî veya merhamet ve ihsân ederek yapılan evlenmelerdir. (Bkz. Muhammed aleyhisselâm) Nitekim Câriye olan Mâriye (radıyallahü anha) ile olan evlenmeleri de böyledir. Hadîs-i şerîfde buyuruldu ki: "Bütün zevcelerimle evliliklerim ve kızlarımı evlendirmem, hepsi Cebrâil (aleyhisselâm)'ın Allahü teâlâdan getirdiği izinle olmuştur." Mâriye (radıyallahü anha) da herkesin arzu ettiği, fakat nasîb olmadığı dereceye, îmân etmesiyle yükselmiş, bütün müslümanların annesi olarak herkesin saygısını kazanmıştı. Buna O saygıyı ve şerefi kazandıran Peygamberimizi (aleyhisselâm) görür görmez Allahü teâlâya imân edip müslüman olmasıdır.

Peygamberimizin (aleyhisselâm) Mâriye'den (radıyallahü anh) İbrâhîm adında bir oğlu dünyâya geldi. Bu sebeple de Peygamberimizin (aleyhisselâm) hanımları içinde Hazreti Hadîce'den sonra çocuğu olan ikinci hanımı olma şerefine de kavuşmuş oldu. Peygamberimizin (aleyhisselâm) oğlu İbrâhîm, Medine dışında bulunan Avâli isminde bir köyde, süt anneye verildi. Peygamber efendimiz sık sık bu köye oğlunu ziyârete gider O'nu şefkat ve merhametle severdi. Yine bir gün aynı köye; Oğlu İbrâhîm'i ziyârete gitti. Oğlunun rûhunu teslim etmek üzere olduğunu görür görmez O'nu, hemen bağrına bastı. Saçlarını okşamaya başladı. Birkaç dakika sonra İbrâhîm vefât edince: "Yâ İbrâhîm! Ölümüne çok üzüldük. Gözlerimiz ağlıyor, kalbimiz sızlıyor. Fakat Rabbimizi gücendirecek herhangi bir söz, söylemeyiz" buyurdu. Bu sırada gözlerinden damla damla yaşlar akıyordu. Peygamberimizin (aleyhisselâm) bu halini gören yanındaki arkadaşı Abdurrahmân bir Avf (radıyallahü anh): "Yâ Resûlallah, siz de mi ağlıyorsunuz" demesine karşılık Peygamberimiz (aleyhisselâm)"Ben sizi ağlamaktan menetmem, o insanın elinde, irâdesinde değildir. Ama sesli ağlamaktan ve feryat etmekten ve cahiliye âdetlerinden men ederim. Bunlar Allahü teâlânın rızasına muhaliftir (uygun değildir). Ama gayri ihtiyâri gözyaşı dökülür ve mahzûn olunur" buyurmuştur. Bu ise, vefât edenler için bağırıp çağırmadan, üst baş yırtmadan, Allahü teâlâya karşı şirk koşmayacak durumda üzülmenin serbest olduğunun müslümanlara güzel bir şekilde izahı olmuştur.

Peygamberimiz (aleyhisselâm) aynı gün oğlu İbrâhîm'in cenâze namazını kendi kıldırdı. Bakî kabristanlığına defn edildi. Kabrinin üzerini hafifçe açarak su döktü. Baş tarafına ise büyükçe bir taş koydu. Bu durum hâlâ Peygamberimizin (aleyhisselâm) sünneti olarak Müslümanlar arasında bugün de devam etmektedir.

Yine aynı gün; (İbrâhim'in defn edildiği gün) güneş tutulmuş her taraf kararmıştı. Bunu gören herkes, Peygamberimizin (aleyhisselâm) oğlu İbrâhim'in ölümüne yormuştu. Bunu duyan Resûl-i Ekrem efendimiz; "Ay ve Güneş, Allahü teâlânın âyetlerinden ikisidir. Kimsenin ölümünden dolayı tutulmazlar" buyurmuşlar ve bu olayın tabiî bir hâl olduğunu Eshâb-ı kirama açıklamışlardı.

Hazreti Mâriye ve oğlu İbrâhim'in hayatı, müslümanların bir çok İslâmi konularda uyarılmasına, sebep olmuştur. Mâriye (radıyallahü anha) çok sakin, sessiz ve kendi halinde olduğu için, kendisinden hadîs rivâyeti olmamıştır. Mâriye (radıyallahü anha), Halife Hazreti Ömer'in halifeliğinin son yıllarında 16 (m. 637)'de vefât etmiştir.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Mevâhib-i Ledünniye cild-1, sh. 242

2) El-İsâbe cild-4, sh. 405

3) Hilyet-ül-evliyâ cild-2, sh. 70

4) Tabakât-ı İbn-i Sa'd cild-8, sh. 212

5) El-İstiâb cild-4, sh. 410

6) Envâr-ul-Muhammediyye 158

7) Tam İlmihâl Se'âdet-i Ebediyye sh. 1020